

СУД Д Я
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

СТРИЖАК Андрій Андрійович

01033, м. Київ-33, вул. Жилинська, 14

тел. 238-10-39, 238-10-62

16.10.06 № 23

Заступнику Керівника Секретаріату -
керівнику Правового управління

М.Г.ЧАЮНУ

Шановний Миколо Григоровичу!

До Конституційного Суду України надійшло конституційне подання 47 народних депутатів України щодо неконституційності Закону України «Про внесення зміни до розділу IV Прикінцеві та перехідні положення Закону України “Про Конституційний Суд України” від 4 серпня 2006 року.

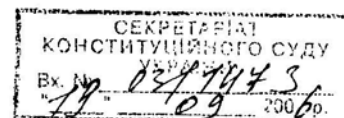
У зв'язку із здійсненням попередньої підготовки матеріалів у цій справі для її розгляду Конституційним Судом України і відповідно до статті 19 Закону України “Про Конституційний Суд України” надсилаю копію зазначеного конституційного подання та прошу підготувати науково-експертний висновок з порушених у ньому питань у термін 15-ти днів.

Додаток: копія конституційного подання на 3 аркушах.

З повагою

Суддя-доповідач

А.Стрижак

Судді Конституційного Суду України

А.СТРИЖАКУ

На доручення № 23 від 16.10.2006 р.
(до № 03/1473 від 19.09.2006 р.)

Шановний Андрію Андрійовичу!

Відповідно до Вашого доручення Правовим управлінням Секретаріату Конституційного Суду України підготовлено

ВИСНОВОК

на конституційне подання 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України від 4 серпня 2006 року № 79-V “Про внесення зміни до розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про Конституційний Суд України”.

Суб’єкт права на конституційне подання – 47 народних депутатів України – звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати неконституційним Закон України від 4 серпня 2006 року № 79-V “Про внесення зміни до розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про Конституційний Суд України”¹ (далі – Закон).

Законом доповнено підпункт 1 пункту 3 розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України від 16 жовтня 1996 року № 422/96-ВР “Про Конституційний Суд України”² (далі – Закон про Конституційний Суд). Новою редакцією зазначеного положення Закону про Конституційний Суд визначено, що юрисдикція Конституційного Суду України з питань про відповідність Конституції України (конституційність) поширюється на закони України, **крім законів України про внесення змін до Конституції України, які набрали чинності**, та інші правові акти Верховної Ради України, акти Президента України, акти Кабінету Міністрів України, правові акти Верховної Ради Автономної Республіки Крим, прийняті після набуття чинності Конституцією України.

¹ Голос України, 05.08.2006, № 144.

² Відомості Верховної Ради України, рік 1996, 03.12.1996, № 49, ст. 272.

З посиланням на положення частини першої статті 150, статті 152 Конституції України автори конституційного подання стверджують, що стосовно Закону України “Про внесення змін до Конституції України” (реєстр. № 2222-IV), як і решти інших законів, перед Конституційним Судом України може бути поставлене питання про їх відповідність Конституції України (конституційність) у зв’язку з порушенням процедури прийняття.

Народні депутати України також вважають, що оспорюваним Законом “фактично покладено початок антиконституційному обмеженню повноважень Конституційного Суду України та конституційних прав суддів”, порушено “конституційні засади діяльності органів державної влади, а також положення статей 13 і 14 Закону України “Про Конституційний Суд України”, якими визначено межі повноважень Конституційного Суду України”.

Крім зазначеного, на переконання суб’єкта права на конституційне подання, Верховна Рада України діяла всупереч вимогам Конституції України та Закону про Конституційний Суд, чим “намагається втрутитись в повноваження Конституційного Суду України” і “вплинути на діяльність суддів”.

У конституційному поданні також йдеться про те, що Закон “суперечить фундаментальним положенням Конституції України (стаття 6) щодо розподілу державної влади на законодавчу, виконавчу й судову”.

Аналіз конституційного подання, відповідних положень Конституції і законів України та Рішень Конституційного Суду України, юридичної та довідкової літератури дає підстави стверджувати наступне.

I. Практика розгляду Конституційним Судом України справ, у яких порушувались питання про відповідність Конституції України (конституційність) положень законів про внесення змін до законів, свідчить про таке.

У випадках, коли норми закону про внесення змін повністю є частиною тексту первинного закону – об’єктами конституційного контролю зазвичай є положення первинного закону в редакції закону про внесення змін.³

У тому разі, коли закон про внесення змін до відповідного закону містить положення, які не включаються в текст первинного закону, а незалежно від останнього регулюють суспільні відносини – ці положення в

³ Напр., Рішення Конституційного Суду України від 10 травня 2000 року № 8-рп (справа про статус народного депутата України); пункт 1 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 10 лютого 2000 року № 2-рп (справа про ціни і тарифи на житлово-комунальні та інші послуги); пункт 1 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 12 лютого 2002 року № 3-рп (справа про електроенергетику).

рамках закону про внесення змін стають самостійними об'єктами конституційного контролю.⁴

Очевидно також, що закон про внесення змін до закону є самостійним об'єктом конституційного контролю тоді, коли він оспорується на відповідність встановленій Конституцією України процедурі його розгляду, ухвалення або набрання ним чинності.

Виходячи з наведеного, вважаємо, що у досліджуваному випадку об'єктом конституційного контролю має бути положення підпункту 1 пункту 3 розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону про Конституційний Суд (в редакції Закону) в частині непоширення юрисдикції Конституційного Суду України з питань про відповідність Конституції України (конституційність) на закони України про внесення змін до Конституції України, які набрали чинності. Тому, викладення наступних питань буде здійснено з урахуванням вказаного застереження.

II. Щодо питання про відповідність підпункту 1 пункту 3 розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону про Конституційний Суд (в редакції Закону) абзацу другому пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України

Як зазначалось, підпункт 1 пункту 3 розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону про Конституційний Суд (в редакції Закону), не поширює юрисдикцію Конституційного Суду України з питань про відповідність Конституції України (конституційність) на закони України про внесення змін до Конституції України, які набрали чинності.

Розділ IV “Прикінцеві та перехідні положення” названого Закону є за своєю суттю перехідним, а отже, має забезпечувати однозначне і безперервне регулювання правовідносин внаслідок прийняття Закону про Конституційний Суд. Тому необґрунтованим з точки зору законодавчої техніки видається внесення змін до зазначеного Розділу Закону про Конституційний Суд через десять років від початку його дії.

Підпункт 1 пункту 3 розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону про Конституційний Суд в попередній редакції деталізував межі юрисдикції Конституційного Суду України з питань про відповідність Конституції України (конституційність) шляхом вказівки на момент прийняття відповідних об'єктів конституційного контролю, а саме – після набуття чинності Конституцією України. При цьому коло зазначених об'єктів повністю відповідало переліку актів, що міститься в пункті 1 частини першої статті 150 Конституції України.

⁴ Напр., пункт 2 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 10 лютого 2000 року № 2-рп (справа про ціни і тарифи на житлово-комунальні та інші послуги); пункт 2 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 12 лютого 2002 року № 3-рп (справа про електроенергетику).

Зміни, внесені Законом до підпункту 1 пункту 3 розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону про Конституційний Суд стосуються обсягу юрисдикції Конституційного Суду України. А тому постає питання про те, чи впливають названі зміни на коло повноважень єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні.

Довідкова література визначає поняття “юрисдикція” (лат. *juridictio*; від *jus* – право + *dicō* - проголошую) як компетенцію судових органів щодо розгляду цивільних, кримінальних та інших справ; коло справ, які даний суд має право розглядати і вирішувати⁵; встановлену законодавством сукупність повноважень відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування розглядати та вирішувати правові спори і спори про правопорушення⁶.

Поняття “юрисдикція” міститься у наступних положеннях Конституції України.

Юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі; судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції (частини друга, третя статті 124 Основного Закону України). Конституційний Суд України є єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні (частина перша статті 147 Конституції України). Крім цього, розглядуване поняття застосовується в інших нормах Основного Закону України, зокрема, у частинах першій, другій статті 125; частині четвертій статті 127; частині четвертій статті 129; пункті 12 розділу XV “Перехідні положення”.

З приводу розуміння частини другої статті 124 Основного Закону України Конституційний Суд України констатував, що юрисдикція судів, тобто їх повноваження вирішувати спори про право та інші правові питання, поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі.⁷ З цього випливає, що зміст юрисдикції судів Конституційний Суд України розглядає як відповідну систему їх повноважень.

✓ Положення частини першої статті 147 Конституції України, відповідно до якого Конституційний Суд України є єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні, означає, що право визнавати правові акти або в окремих, передбачених Конституцією України випадках законопроекти такими, що не відповідають Конституції, є виключною компетенцією Конституційного Суду України.⁸

⁵ Популярна юридична енциклопедія (Кол. авт.: В.К. Гіжевський, В.В. Головченко... В.С. Ковальський (кер), та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2002. - С.523.

⁶ Юридична енциклопедія. – Видавництво “Українська енциклопедія” імені М.П. Бажана. – Т. 6. – Київ, 2004. – С.490

⁷ Пункт 3 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 25 грудня 1997 року № 9-зп (справа за зверненням жителів міста Жовті Води).

⁸ Абзац четвертий пункту 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 9 червня 1998 року № 8-рп/98 (справа щодо внесення змін до Конституції України).

Як зазначив Конституційний Суд України, у статтях 147, 150 Конституції України визначено межі юрисдикції Конституційного Суду України.⁹

Крім цього, Конституційний Суд України вказував, що юрисдикція Конституційного Суду України поширюється на вирішення питань, передбачених як статтею 150 Конституції України (відповідність Конституції України законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, офіційне тлумачення Конституції України та законів України), так і деякими іншими статтями Конституції України, зокрема статтею 159 (відповідність вимогам статей 157 і 158 Конституції України законопроекту про внесення змін до Конституції України).¹⁰

Спільна тенденція у наведених вище правових позиціях Конституційного Суду України та визначеннях довідкової літератури полягає у тому, що у кожному випадку юрисдикція судів пов'язується з їх повноваженнями (компетенцією)¹¹. Відносно Конституційного Суду України зв'язок його юрисдикції і повноважень полягає у тому, що відповідно до меж своєї юрисдикції (статті 147, 150, 159 тощо Конституції України), Конституційний Суд України наділений повноваженнями, які впливають із його юрисдикції і у своїй сукупності окреслюють її зміст і визначають межі. Таким чином, можна вважати, що юрисдикція Конституційного Суду України – це коло його повноважень по вирішенню питань, які передбачені Конституцією України.

Виходячи із такого розуміння юрисдикції Конституційного Суду України стає очевидним, що зміна її обсягу з необхідністю призводить до зміни (звуження чи розширення) повноважень Конституційного Суду України і навпаки.

Слід зазначити, що повноваження Конституційного Суду України як єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні (стаття 147 Конституції України) встановлюються виключно на конституційному рівні (зокрема, статті 150, 151, 159 Конституції України). Норми Основного Закону України не містять вказівок про можливість надання нових або звуження кола існуючих повноважень єдиного органу конституційної

⁹ Абзац п'ятий пункту 4 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 27 березня 2002 року № 7-рп/2002 (справа щодо актів про обрання/призначення суддів на посади та про звільнення їх з посад).

¹⁰ Абзац п'ятий пункту 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 9 червня 1998 року № 8-рп/98 (справа щодо внесення змін до Конституції України).

¹¹ Поширеним є підхід, за яким повноваження органу становлять його компетенцію. Водночас компетенцію державного органу нерідко визначають як сукупність не тільки повноважень, а й предметів відання, що є сферами суспільних відносин, в яких відповідний орган є компетентним. – Шаповал В. Феномен державного органу (органу держави) або органу державної влади: теоретико-правовий і конституційний аспекти. // Право України, 2003. – № 8. – С.28.

юрисдикції в Україні іншими актами. Конституція України дозволяє визначати на рівні закону лише порядок організації і діяльності Конституційного Суду України, процедуру розгляду ним справ (стаття 153). Стаття 13 Закону про Конституційний Суд фактично віддзеркалює повноваження, які встановлені статтями 150, 151 Конституції України.

Таким чином, встановлення нових повноважень Конституційного Суду України не на рівні Основного Закону України, а у інший спосіб є неприпустимим.

Виходячи із контексту порушених у конституційному поданні питань необхідно з'ясувати, чи є закони про внесення змін до Конституції України об'єктами конституційного контролю у розумінні абзацу другого пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України, іншими словами – чи змінює оспорюване положення Закону конституційно визначену систему правових актів, щодо яких Конституційним Судом України може бути вирішене питання про їх конституційність.

Так, за змістом абзацу другого пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України до повноважень Конституційного Суду України належить вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів та інших правових актів Верховної Ради України. Це виключне конституційне повноваження Конституційного Суду України. Основний Закон України не містить застережень про неможливість здійснення Конституційним Судом України конституційного контролю стосовно законів про внесення змін до Конституції України, які набрали чинності.

У Рішенні № 6-рп/2003 від 11 березня 2003 року (справа щодо права вето на закон про внесення змін до Конституції України) Конституційний Суд України окреслив підходи до з'ясування правової природи законів про внесення змін до Конституції України. Абзацом першим пункту 3 мотивувальної частини вказаного Рішення визначено, що відповідно до частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить, зокрема, внесення змін до Конституції України в порядку, передбаченому розділом XIII “Внесення змін до Конституції України” (пункт 1), прийняття законів (пункт 3). *Повноваження щодо внесення змін до Конституції України здійснюється Верховною Радою України шляхом прийняття законів.*

В контексті проблеми, що розглядається, необхідно звернути увагу також на те, що відтепер поняття “закони про внесення змін до Конституції України” введено у текст Конституції України¹². Це поняття міститься лише у пункті 30 частини першої статті 106 Основного Закону України, відповідно до якого Президент України має право вето щодо прийнятих

¹² В редакції Закону від 8 грудня 2004 року № 2222-IV.

Верховною Радою України законів (крім законів про внесення змін до Конституції України) з наступним поверненням їх на повторний розгляд Верховної Ради України.

Таким чином, закони про внесення змін до Конституції України виключаються із кола законів, стосовно яких Президент України має право вето, про що прямо йдеться у розглядуваному положенні Конституції України.

Зазначені обставини свідчать на користь того, що коли у відповідному положенні Конституції України не зазначено інше, під поняттям “закон” розуміються як звичайні закони, так і закони про внесення змін до Конституції України.

Викладене дає підстави вважати, що в абзаці другому пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України йдеться про власне закони та закони про внесення змін до Конституції України, оскільки конкретна вказівка про виключення останніх із переліку об'єктів конституційного контролю у цій нормі відсутня.

Разом із тим, форма і зміст конституційного контролю щодо законів про внесення змін до Конституції України потребують уточнення.

З одного боку, частиною першою статті 152 Основного Закону України встановлено, що закони та інші правові акти за рішенням Конституційного Суду України визнаються неконституційними повністю чи в окремій частині, якщо вони не відповідають Конституції України або якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності. Фактично у цій нормі мова йде про матеріальний (перевірка конституційності правового акта за його змістом) і формальний (перевірка конституційності правового акта щодо дотримання процедури його прийняття) конституційний контроль.

З іншого боку, при вирішенні питань, передбачених статтею 150 Основного Закону України, має місце саме наступний конституційний контроль, тобто перевірка Конституційним Судом України конституційності чинних правових актів, про що прямо зазначено у абзаці 5 пункту 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 9 червня 1998 року № 8-рп/98 (справа щодо внесення змін до Конституції України). Це виключає зі сфери наступного конституційного контролю закони, що прийняті Верховною Радою України, але не підписані, офіційно не оприлюднені або не набрали чинності, зокрема, законопроекти про внесення змін до Конституції України¹³.

Після набрання чинності закон про внесення змін до Конституції України стає частиною тексту Основного Закону України, що

¹³ Щодо цих законопроектів Конституційний Суд України застосовує попередній (превентивний) конституційний контроль (стаття 159 Конституції України), щоб не допустити внесення змін до Конституції України всупереч вимогам статей 157 і 158 Основного Закону України.

унеможливило здійснення матеріального конституційного контролю щодо нього з усіма відповідними правовими наслідками.

✓ Наведене вище розуміння змісту абзацу другого пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України у взаємозв'язку з частиною першою статті 152 Конституції України дає підстави вважати, що закони про внесення змін до Конституції України, які набрали чинності, можуть бути самостійним об'єктом наступного формального конституційного контролю.¹⁴ Це унеможливило внесення змін до Конституції України з порушенням, зокрема, вимог розділу XIII “Внесення змін до Конституції України” Основного Закону України.

✓ Отже, до повноважень Конституційного Суду України у розумінні статей 150, 152 Конституції України належить вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів України про внесення змін до Конституції України, якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності. З цього слідує, що законодавець Законом звузив обсяг юрисдикції (а відтак і коло повноважень) Конституційного Суду України з питань про відповідність Конституції України (конституційність), чим фактично встановив виняток із абзацу другого пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України.

Оскільки винятки з конституційних норм встановлюються самою Конституцією, а не іншими нормативними актами¹⁵ – підпункт 1 пункту 3 розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону про Конституційний Суд (в редакції Закону), в частині непоширення юрисдикції Конституційного Суду України з питань про відповідність Конституції України (конституційність) на закони України про внесення змін до Конституції України, які набрали чинності, суперечить абзацу другому пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України.

III. Щодо питання про відповідність підпункту 1 пункту 3 розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону про Конституційний Суд (в редакції Закону) статті 6 та частині другій статті 19 Конституції України

Суб'єкт права на конституційне подання стверджує, що положення підпункту 1 пункту 3 розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення”

¹⁴ Така ж позиція висловлюється в науковій літературі. Див.: Сравнительное конституционное право: Уч. пособие /Отв. ред. В.Е. Чиркин. – М.: Междунар. отношения, 2002. – С. 110.

¹⁵ Такий висновок зроблено Конституційним Судом України у пункті 4 резолютивної частини Рішення від 30 жовтня 1997 року № 5-зп (справа К.Г.Устименка).

Закону про Конституційний Суд (в редакції Закону) порушує конституційні засади діяльності органів державної влади, зокрема, єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні, а також суперечить “фундаментальним положенням Конституції України (стаття 6) щодо розподілу державної влади на законодавчу, виконавчу й судову”.

Вирішуючи це питання слід виходити з того, що принцип поділу влади є засадою організації і здійснення державної влади в Україні.¹⁶

Принцип поділу державної влади в Україні (стаття 6 Конституції України) означає, що органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією України межах і відповідно до законів України. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, реалізуючи свої повноваження, зобов’язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 19 Конституції України).¹⁷

До компетенції Верховної Ради України не належить надання нових або звуження кола існуючих повноважень Конституційного Суду України шляхом прийняття звичайного закону. Конституційно допустимим способом визначення повноважень Конституційного Суду України є прийняття відповідних змін до Конституції України, в порядку, передбаченому розділом XIII “Внесення змін до Конституції України” Конституції України.

Із зазначеного випливає, що прийнявши Закон, Верховна Рада України у спосіб, не передбачений Конституцією України, звузила обсяг юрисдикції і змінила коло повноважень Конституційного Суду України з питань про відповідність законів Конституції України (конституційність), чим порушила положення статті 6 та частини другої статті 19 Конституції України.

Отже, положення підпункту 1 пункту 3 розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону про Конституційний Суд (в редакції Закону) в частині непоширення юрисдикції Конституційного Суду України з питань про відповідність Конституції України (конституційність) на закони України про внесення змін до Конституції України, які набрали чинності, є таким, що не відповідає статті 6, частині другій статті 19 Конституції України.

¹⁶ Абзац шостий пункту 7 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002 (справа про Закон України “Про Вищу раду юстиції”).

¹⁷ Так зазначив Конституційний Суд України у абзаці першому пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 10 лютого 2000 року № 2-рп/2000 (справа про ціни і тарифи на житлово-комунальні та інші послуги).

IV. Щодо питання про відповідність підпункту 1 пункту 3 розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону про Конституційний Суд (в редакції Закону) частині другій статті 126 Конституції України

На переконання суб'єкта права на конституційне подання, приймаючи Закон, Верховна Рада України діяла всупереч вимогам Конституції України та Закону про Конституційний Суд, чим “намагається втрутитись в повноваження Конституційного Суду України” і “вплинути на діяльність суддів”. Фактично мова йде про порушення частини другої статті 126 Конституції України, відповідно до якої вплив на суддів у будь-який спосіб забороняється.

Для вирішення цього питання слід розглянути зміст та категоріальний апарат норми, передбаченої частиною 2 статті 126 Конституції України, зокрема, поняття “вплив на суддю”.

Згідно з частиною 1 статті 126 Конституції України незалежність і недоторканність суддів гарантуються Конституцією і законами України.

Незалежність судді є одним із основних елементів його правового статусу і спрямована на забезпечення ефективного та неупередженого, самостійного здійснення судочинства.

На суддів Конституційного Суду України поширюються гарантії незалежності та недоторканності, встановлені Конституцією України, Законом про Конституційний Суд, законами України “Про судоустрій України”, “Про статус суддів” та ін.

Заборона впливу на суддю у будь-який спосіб є однією з конституційних гарантій незалежності суддів.

У своєму Рішенні від 1 грудня 2004 року N 19-рп/2004 (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу) Конституційний Суд України визначив, що “положення частини другої статті 126 Конституції України “вплив на суддів у будь-який спосіб забороняється” треба розуміти як забезпечення незалежності суддів у зв'язку із здійсненням ними правосуддя, а також як заборону щодо суддів будь-яких дій незалежно від форми їх прояву з боку державних органів, установ та організацій, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, фізичних та юридичних осіб з метою перешкодити виконанню суддями професійних обов'язків або схилити їх до винесення неправосудного рішення тощо”.

Вплив здійснюється у формі примусу (санкцій) і заохочень.¹⁸ Науковці наголошують, що вплив у формі примусу може здійснюватися лише шляхом ініціювання питання про дострокове припинення повноважень судді за порушення присяги. Ця форма впливу малоефективна, тому найбільш

¹⁸ Прилуцький С.В. Актуальні питання статусу незалежного судді// Держава і право. – 2000 – Вип: 9. – С.162

розповсюдженою формою впливу є заохочення, яке може бути прямим або опосередкованим¹⁹.

У науковій літературі згадується про наступні способи впливу на суддю: схиляння, спонукання, тиск, погроза, вказівка, вимога, збирання, зберігання, використання і поширення інформації усно, письмово або у інший спосіб з метою завдати шкоди авторитету судді, вплинути на неупередженість суду та ін.²⁰

Враховуючи викладене вище, можна зробити висновок, що, незалежно від форми, способу та суб'єкта, вплив на суддів має на меті перешкодити здійсненню ними судочинства у межах, визначених Конституцією та законами України.

Виходячи із зазначеного, вплив на суддю Конституційного Суду України можна розглядати як спрямовані на отримання бажаного результату у вирішенні певного питання будь-які дії незалежно від форми їх прояву з боку зацікавлених органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, юридичних та фізичних осіб, пов'язані із втручанням у здійснення суддею конституційного судочинства з метою перешкодити виконанню його професійних обов'язків, схилити його до вчинення або невчинення певних процесуальних дій або до ухвалення неправосудного рішення.

Здійснення суддями Конституційного Суду України судочинства за встановленою законом процедурою обумовлене вимогами частини 2 статті 19 Конституції України, відповідно до якої органи державної влади та місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Таким чином, прийняття Верховною Радою України Закону (незалежно від того, конституційні його положення чи ні) не може розглядатись як спосіб чи форма впливу на суддів Конституційного Суду України у розумінні частини другої статті 126 Основного Закону України.

Отже, підпункт 1 пункту 3 розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону про Конституційний Суд (в редакції Закону) в частині непоширення юрисдикції Конституційного Суду України з питань про відповідність Конституції України (конституційність) на закони України про внесення змін до Конституції України, які набрали чинності, є таким, що не суперечить частині другій статті 126 Конституції України.

¹⁹ Куйбіда Р. Механізми впливу на суддю: як їх зламати?// Інформаційний бюлетень Всеукраїнської незалежної суддівської асоціації. – 2005. – №2. – С.34; Савенко М.Д. Коментар до статті 149 Конституції України// Законодавство України: Науково-практичні коментарі. - 2004.- №4.- С.5.

²⁰ Там само.

У конституційному поданні також зазначається, що прийняття Верховною Радою України Закону порушує положення статей 13 і 14 Закону про Конституційний Суд, якими визначено межі повноважень Конституційного Суду України. У даному випадку автори конституційного подання порушують питання, яке виходить за межі повноважень Конституційного Суду України.

Висновок

Положення підпункту 1 пункту 3 розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про Конституційний Суд України” (в редакції Закону України “Про внесення зміни до розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про Конституційний Суд України”) в частині непоширення юрисдикції Конституційного Суду України з питань про відповідність Конституції України (конституційність) на закони України про внесення змін до Конституції України, які набрали чинності, є таким, що не відповідає статті 6, частині другій статті 19, абзацу другому пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України.

Заступник керівника Секретаріату –
керівник Правового управління

М.ЧАЮН